

УДК 371.134

Оксана Хомишак,
кандидат педагогічних наук,
доцент кафедри порівняльної педагогіки
та методики викладання іноземних мов
Дрогобицького державного
педагогічного університету
імені Івана Франка

ТЕОРЕТИЧНА ПІДГОТОВКА СТУДЕНТІВ-ФІЛОЛОГІВ ДО ВИКЛАДАННЯ ІНОЗЕМНОЇ МОВИ У ВИЩІЙ ШКОЛІ

У статті проаналізовано проблему підготовки студентів-філологів до організації навчальної роботи з іноземної мови у вищій школі. Запропоновано введення курсу «Лінгводидактика вищої школи». Обґрунтовано актуальність вивчення нової дисципліни у вищій школі. Розкрито її зміст для удосконалення навчальної роботи майбутніх педагогів. Визначено основні цілі нової навчальної дисципліни. Окреслено форми роботи у процесі вивчення курсу «Лінгводидактика вищої школи». Подано тематику для семінарських занять. Доведено необхідність вивчення запропонованої дисципліни у вищій школі.

Ключові слова: лінгводидактика, навчальний процес, студент-філолог, іноземна мова.

В статье проанализирована проблема подготовки студентов-филологов к организации учебной работы с иностранного языка в высшей школе. Предложено введение курса «Лингводидактика высшей школы». Обоснована актуальность изучения новой дисциплины в высшей школе. Представлено ее содержание для усовершенствования учебной работы будущих педагогов. Определены главные цели новой учебной дисциплины. Очерчены формы работы в изучении курса «Лингводидактика высшей школы». Раскрыта тематика семинарских занятий. Доказана необходимость обучения предложенной дисциплины в высшем учебном заведении.

Ключевые слова: лингводидактика, учебный процесс, студент-филолог, иностранный язык.

The problem of students-philologists' training in foreign language educational process organization in high school has been analyzed in the article. The course «High school linguodidactics» has been suggested. The topicality of a new course learning in high school has been substantiated. Its content for the improvement of the process of future pedagogues' educational work was presented. The principal objectives of a new subject have been

determined. The forms of work in the process of the course «High school linguodidactics» learning have been outlined. The themes of workshops have been revealed. The necessity of its learning in higher educational institute has been proved.

Key words: *linguodidactics, educational process, student-philologist, foreign language.*

Сучасний розвиток суспільства вимагає нової системи освіти – інноваційного навчання, що готувало б фахівців і формувало їх здібність до проєктивної детермінації майбутнього, відповідальність за нього, віру в себе і свої професійні здібності впливати на майбутнє.

Вступ України до Європейського Союзу неможливий без серйозної реформи професійної підготовки фахівців з іноземної мови. Із якісними змінами в сфері міжнародних зв'язків України з європейським співтовариством у різних напрямках володіння іноземною мовою стає нагальною потребою в практичній та інтелектуальній діяльності кожної людини.

Рада Європи вже протягом багатьох років проводить мовну політику, спрямовану на розвиток плюролінгвізму в європейських країнах. Аналіз основних загальних цілей і завдань європейської мовної політики, рекомендацій щодо вивчення іноземних мов у вищих навчальних закладах, а також рекомендацій, спрямованих на удосконалення підготовки вчителів іноземних мов свідчить про нагальність проблеми відповідної теоретичної підготовки майбутніх педагогів іншомовного профілю до ефективної організації навчального процесу з іноземної мови у системі вищої освіти.

Аналіз наукової літератури доводить, що багато праць учених присвячені вивченню теоретико-методологічних питань лінгводидактики. Зокрема окремі аспекти досліджуваної нами проблеми висвітлені у дослідженнях таких вітчизняних і зарубіжних науковців, як О. Біляєв, Г. Богін, А. Богуш, М. Вашуленко, Н. Голуб, О. Горошкіна, Т. Донченко, С. Караман, О. О. Леонтьєв, Л. Мацько, Н. Остапенко, М. Пентилюк, О. Семенов, А. Щукін та ін.). Наведені ними положення слугують підґрунтям для розв'язання проблеми доцільності викладання лінгводидактики в умовах вищої школи. Однак питання реалізації теоретичної підготовки педагогів-філологів у процесі навчальної роботи з іноземної мови у ВНЗ залишається недостатньо вивченим.

Метою статті є розкриття змісту й специфіки підготовки студентів-філологів до викладання іноземної мови у вищій школі.

Згідно із сучасними вимогами розроблено програму навчальної дисципліни «Лінгводидактика вищої школи», що вимагає засвоєння студентами теоретичних знань, формування і розвиток практичних вмінь і навичок для ефективної реалізації ними навчальної роботи з іноземної мови у вищій школі.

Предметом вивчення цієї навчальної дисципліни є процес форму-

вання стратегічної, професійної, загальної та предметної компетенцій.

Програма запропонованої навчальної дисципліни зорієнтована на фахову підготовку студентів факультету романо-германської філології, що навчаються за спеціальністю напряму підготовки 8.02030302 Мова і література (англійська / німецька / французька).

У навчальному курсі розглядаються державні вимоги до рівня підготовки студентів-філологів у вищій школі, визначаються нові підходи до відбору змісту та організації навчальної роботи, аналізуються адекватні форми та види контролю навчальних досягнень з іноземної мови студентів у ВНЗ.

Запропонована навчальна дисципліна має міждисциплінарні зв'язки, оскільки зміст програми базується на сучасних досягненнях психології, фізіології, лінгвістики та методики викладання іноземної мови, тому покликана навчити студентів творчо використовувати здобуті теоретичні знання на практиці, підвищити рівень теоретичної і практичної підготовки студентів до професійної діяльності, тобто сприяти їх професійному становленню як майбутніх фахівців у галузі вищої освіти.

«Лінгводидактика вищої школи» – одна з важливих дисциплін у підготовці майбутніх викладачів до викладання іноземної мови у ВНЗ. Основними формами навчання цього курсу є лекції, практичні заняття та самостійна робота студентів.

Мета навчальної дисципліни полягає у забезпеченні підготовки та методичного супроводу майбутнього викладача щодо організації навчального процесу з іноземної мови у ВШ.

Програма навчальної дисципліни «Лінгводидактика вищої школи» має на меті розв'язати такі ключові завдання:

- ознайомити студентів з поняттям «лінгводидактика вищої школи» та тенденціями розвитку вищої іншомовної освіти на сучасному етапі;
- сформувати навички системного професійного мислення;
- сприяти набуттю навичок і вмінь креативного мислення;
- ознайомити студентів з теоретичними засадами організації навчальної роботи з іноземної мови у вищій школі;
- формувати готовність майбутніх педагогів до організації навчального процесу з іноземної мови з урахуванням вікових психофізіологічних особливостей студентів;
- екіпірувати студентів інструктивно-методичними рекомендаціями щодо ефективної організації навчального процесу з іноземної мови в умовах вищої школи, а також новими технологіями викладання іноземної мови на цьому етапі.

Опис знань та вмінь, які повинен набути студент після вивчення дисципліни:

I. Загальна компетентність:

1. Вивчати, аналізувати та узагальнювати кращий педагогічний досвід.
2. Забезпечувати реалізацію мети, завдань і змісту вищої освіти.
3. Встановлювати та підтримувати різноманітні мовленнєві контакти: викладач – студенти, викладач – студент, студент – студент тощо.
4. Визначати об'єкти контролю мовленнєвої діяльності студентів і правильно визначати рівень сформованості навичок та вмінь.
5. Адаптувати свій іншомовний мовленнєвий досвід до вимог програми, можливостей і загального розвитку студентів.
6. Реалізовувати загальноосвітній, розвивальний і виховний потенціал мовленнєвого матеріалу з іноземної мови у навчальному процесі у вищій школі.
7. Формувати та розвивати інтелектуальну й емоційну сферу особистості студентів, їх пізнавальні інтереси.

II. Компетентність, що відповідає предмету:

1. Визначати цілі, завдання та етапи заняття з іноземної мови у вищій школі;
2. Обирати ефективні прийоми досягнення сформульованих цілей з урахуванням вікових особливостей студентів відповідно до етапу навчання;
3. Організувати виконання накресленого плану.
4. Організувати мовленнєву діяльність студентів у відповідності до форми заняття.
5. Раціонально поєднувати колективні та індивідуальні форми навчальної роботи з урахуванням особливостей кожної з них;
6. Проводити спостереження та комплексний аналіз занять з теоретичним обґрунтуванням різних сторін навчальної діяльності;
7. Критично аналізувати навчально-методичну літературу та адаптувати її до сучасних умов навчання іноземної мови у вищій школі.

Вивчення дисципліни передбачає такі форми організації навчального процесу, як лекції, практичні заняття та самостійна робота студентів.

Інформаційний обсяг навчальної дисципліни включає такий зміст:

I. Лінгводидактика як наука (Лінгводидактика – теоретична основа викладання іноземної мови у вищій школі. Дидактичні основи викладання іноземної мови у вищій школі. Методологічні засади лінгводидактики вищої школи. Вторинна мовна особистість як мета і результат навчання іноземної мови у вищій школі);

II. Концептуальні засади навчальної дисципліни «Іноземна мова» у вищій школі (Цілі та завдання курсу «Іноземна мова» у вищій школі. Структура навчальної дисципліни «Іноземна мова». Зміст курсу «Іноземна мова» у вищій школі. Умови реалізації концепції іншомовної освіти у

вищій школі);

III. Принципи та засоби викладання іноземної мови у вищій школі (Типологія принципів викладання іноземної мови. Методичні принципи викладання іноземної мови. Засоби викладання та їх класифікація. Інформаційно-комунікаційні технології (ІКТ) у викладанні іноземної мови у вищій школі);

IV. Організація навчальної діяльності з іноземної мови у вищій школі (Сучасні підходи до організації навчальної діяльності з іноземної мови у вищій школі. Форми організації навчання іноземної мови у вищій школі. Поняття «метод викладання». Класифікація методів викладання та їх характеристика);

V. Організація самостійної роботи студентів в системі навчання іноземної мови (Самостійна робота студентів при вивченні іноземної мови як засіб активізації пізнавальної діяльності. Види і форми самостійної роботи студентів з іноземної мови. Основні принципи організації самостійної роботи з іноземної мови. Використання ІКТ у самостійній роботі з іноземної мови).

Ми пропонуємо також орієнтовну тематику семінарських занять:

1. Міждисциплінарні зв'язки лінгводидактики вищої школи.
2. Теорія та методологія лінгводидактики вищої школи.
3. Категоріально-понятійний апарат лінгводидактики вищої школи: сутність, зміст.
4. Інтерактивні технологічні основи видів та форм організації навчального процесу з іноземної мови у вищій школі.
5. Інноваційні методи та засоби сучасного навчання іноземної мови у вищій школі.
6. Методична майстерність та особистість викладача іноземної мови ВНЗ.
7. Педагогічна комунікація у процесі викладацької діяльності.
8. Оцінювання навчальних досягнень студентів з іноземної мови.
9. Сучасні технології контролю знань з іноземної мови у вищій школі.
10. Організаційно-методична робота викладача іноземної мови вищого навчального закладу.

Таким чином, розробка та введення запропонованого курсу стане важливою складовою і невід'ємним чинником у підготовці майбутніх педагогів-філологів у ВНЗ, оскільки «Лінгводидактика вищої школи» – одна з важливих дисциплін у підготовці майбутніх викладачів до навчання і виховання студентів засобами англійської мови на вищому ступені. Відвідування занять підвищить не лише теоретичні знання студентів з дисципліни, розширить їх педагогічний світогляд, а також сформує у них відповідні вміння організовувати навчально-виховний процес з іноземної мови у ВНЗ.

Пропонований матеріал не вичерпує всіх аспектів порушеної проблеми. Окремого вивчення потребують питання проектування системи формування іншомовної особистості студента з урахуванням освітніх інновацій; моделювання варіативних методик навчання іноземної мови в системі вищої освіти України та дослідження зарубіжного досвіду у цьому напрямі.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Енциклопедія освіти / Акад. пед. наук України ; головний ред. В. Г. Кремень. – К. : Юрінком Інтер, 2008. – 1040 с.
2. Климова К. Я. Теорія і практика формування мовнокомунікативної професійної компетенції студентів нефілологічних спеціальностей педагогічних університетів : [монографія] / К. Я. Климова. – Житомир : РУТА, 2010. – 560 с.
3. Кононенко В. І. Мова. Культура. Стиль : [збірник статей] / В. І. Кононенко. – Київ – Івано-Франківськ : Плай, 2002. – 460 с.
4. Загальноєвропейські рекомендації з мовної освіти: вивчення, викладання, оцінювання / наук. ред. укр. видання докт. пед. наук, проф. С. Ю. Ніколаєва. – К. : Ленвіт, 2003. – 273 с.
5. Пентиліук М. І. Професійна підготовка студентів-філологів. Засвоєння лінгводидактичної термінології / М. І. Пентиліук // Дивослово. – 2005. – № 11. – С. 21–24.
6. Пентиліук М. І. Стандартизація мовної освіти і завдання вчителя-словесника / М. І. Пентиліук // Таврійський вісник. – 2004. – № 2(6). – С. 69–75.